

לביקור בלונדון. וכמוני רכב פאנפולרני לפני זה לא היו לי שום פילגא קפואים אה 30' דים
כי לבוא לנס ספואי, נסתי בדצמבר אל קנדין שנסח לו פפדוקה ופולטיון גאפוליס אה
בלוגה לו 30' דים לדיג חלים! ולמרג בוין אלוטין קנדין סינים שגם גאפולטיון למשל
פליגה 30' דים או חילוקי קולין לכרכ, אהן וכן פניכה לו סכנה-נפש!

פרשת הכפר ג'יש,
גוש חלב

תמלול מכתב

29.10.1950
מאת: בן-שלום אברהם

פרשת הכפר ג'יש, גוש חלב

ביום חמישי 19 באוקטובר 10:50 בלילה, פרצו מספר חיילים בפיקודו של סגן המושל-הצבאי לכפר (ג'יש) ובעברם על מספר בתים מסוימים, הוציאו את בעליהם ועצרום (עצרו אותם) באשמה של קניית נעליים ממבריהים.

ואלה הם שמות העצורים:

1. נעמה אנטאנס ד'ז
2. חנא יעקוב ג'דיס
3. אנטאנס עיד פרח
4. נסראללה אנטאנס זהרה
5. אסעד סלים ג'בראן
6. אנטאנס אל-טפי

העצורים מספרים:

נעמה אנטאנס מספר. כמו כן, נסראללה אנטאנס זהרה (מספר). ויש לציין שקורות שאר העצורים כקורותיהם של שני אלה! בקרוב לשעה שלוש בלילה התעוררתי לקול דפיקות על דלת ביתי, וכששאלתי 'מי שם?' נענית: 'צבא! פתח את הדלת!' ובפתחי את הדלת הופיע לפני הקצין - ארליך, ובשאלתי אותו 'מה העניינים?' השיב לי 'נצור את לשונך ועטה את בגדיך וצא החוצה!' ובעשותי זאת הושלכתי מחוצה לדלת, המום מההלומותיהם של החיילים, וחרד לגורלם של אשתי וילדי אשר ליווני בבכי ו(ב)צווחותיהם הקורעות לב. הוכנסתי למשרדו של המושל הצבאי בכפר, ושם צויתי לדבר! ובשאלתי 'על מה עלי לדבר?' נענית, 'אם אינך יכול לדבר אתה נכריחך לדבר!' בתוך כדי כך צויתי לחלוץ את נעליי ולהוריד את כיסוי ראשי. ובעשותי כך הושבתי על הרצפה, ורגלי הורמו על גבי כיסא. ובאותו רגע ניגשו אליי שני חיילים והחלו מכים על כפות רגליי במקל עץ העשוי מענף של תמר מחוספס. וכל (כ)מה שצעקתי ובקשתי רחמים על עצמי, גברו מהלומותיהם של המכים אשר נתחלפו ביניהם מדי פעם. וכשרגליי זבו דם עברו המהלומות לראשי ושאר חלקי גופי. וכשתשו כוחותיי ולא היה ביכולתי להגיב על המכות הושלכתי החוצה והוכנסו חבריי במקומי.

אנטאנס אל-טפי מספר:

ב-5 באוקטובר בשעה 2:00 בלילה נתעוררתי לשאון שהוקם על דלת ביתי, וכשיצאתי לברר מה מתרחש נתקלתי בסגן המושל-הצבאי וחייליו שהדפוני לתוך הבית והתפרצו פנימה. וכששאלתי שאלה איך הם מעיזים להתפרץ לתוך בית שישינים בו נשים וטף בלי הודעה מוקדמת וללא ליווי מי שהוא מהכפר, איים עליה (הסגן) באקדח ונאמרו לה מילים שבלתי נעים להשמיען לאדם, ושבעלה עומד להיהרג בירייה, ואם יומתק דינו יגורש מחוץ לארץ. ובאותו רגע נתכו עלי מהלומות מכל עבר. לאחר שהוממתי ממכות בבית, הובלתי למשרדו של המושל הצבאי בכפר ושם נדרשתי לדבר! וכששאלתי על מה עלי לדבר, התנפלו עליי והחלו מכים אותי ובוטטים בי בנעליהם. ולאחר שצנחתי ארצה וחשו כוחותיי, ניגש אליי אחד הנוכחים ואמר לי 'עתה אנו מובילים אותך להורג!' ובאותה רגע נצטויתי לעלות על המכונת! ומשם הסיעוני עד 'לכפר-סמור'(?), ושם הורידונו לצדי הכביש, ואחד החיילים שלף את 'אקדחו' ודרך אותו וכיוונו לראשי, באמרו 'הנה הגיעה שעתך ואם יש ברצונך למסור צוואה, או דבר מה לילדיך ואשתך תמסרם לפני מותך'. וכשאמרתי 'אין לי מה למסור אלא את הפתק הזה אשר בו רשימת הפועלים שהם זכאים לקבל שכר עבודתם מאת הקבלן', נתכעסו שוב וחיידשו את מהלומותיהם ובעיטותיהם מחדש, ולאחר שהחל הדם נוזל מאפי ופי קשרו לי את עיניי במטלית והובילנו למקום אשר לא אדע. לפנות בוקר פקחתי את עיניי והנה אני נמצא בתוך דיר מרופש בזבל ועל ידי שוכב אדם עם פנים נפוחות ובו סימני מכות. האיש הפנה את ראשו והביט אליי ובקול עמום הודיע לי ששמו חסן-חמאד והוא הובא מטבריה, ואחרי כן הסתובב לכיוון ההפוך והחל גונח. ובתוך דיר זה נשארתי 14 יום והנה לבסוף הוציאוני ושלחוני הביתה.

-
האנשים הרשומים מעלה מוכנים ללכת לאן שיקראום, והנם מוכנים להעיד בפניי על כל קורותיהם, וכך יובלט הצדק וכפרם ישוחרר ממעשי תעלולים אלה...

המתעללים הם:

- אחד בשם אליהו, סמל
- אחד בשם ארליך, קצין
- אחד בשם חליל אל-זועבי, ערבי מנצרת

1950? אוקטובר?
מאת אברהם בן-שלום.

דין וחשבון על התנהגות הממשל הצבאי בכפר הערבי ג'יש (גוש חלב)

בליל שבת 21 באוקטובר 1950 בשעה 3:00 בלילה פרצו לכפר ג'יש (גוש חלב) אנשי הממשל הצבאי ובחרו כשבעה איש, שלדבריהם היו חשודים כמבריחים. החשודים הובאו לאחת הפינות של הכפר, ושם הופשטו עירומים ואנשי הממשל הצבאי החלו לחקור אותם על ענייני ההברחה. החקירה התנהלה לא בשאלות, אלא לפי השיטה של השלטון הטורקי בזמנו. האנשים הושכבו על הקרקע, רגליהם קשורות ומורמות מעלה, ומטר מלקות ניחך על כפיהן. בליווי של מהלומות על פרצופיהם וגופם של החשודים. לאחר שהאנשים (ה)אלה הוממו ממלקות, ושבת בגופם כל נייע של איבריהם, ניתנה רשות להובילם לבתיהם, ואלה שהיה ביכולתם לצעוד על רגליהם, לא ניתנה להם האפשרות לנעול את נעליהם ו(הם) הוכרחו ללכת לבתיהם יחפים, ברגליים נפוחות וזבות דם. ולא זאת בלבד! אלא, בהמשך תקופת התמרון-הצבאי, ניתנה פקודה לאנשי הכפר לא לצאת מתחומי הבתים, וכל איש שעובר על פקודה זאת (טקסט חסר) ריה (ירייה?), ואפילו אם יש בידו רישיון מעבר צבאי! והנה מעשה בילד שהלך לקטוף תאנים מכרמו, וחייל עברי פגש אותו והכה אותו עד זוב דם והילד חזר הביתה ללא תאנים. ונוסף לזה! עשרות טונות של עגבניות ותוצרת חקלאית נרקבו בארגזיהם באין אפשרות להעבירם העירה.

והנה השאלה הנשאלת בפי תושבי הכפר: כלום, נגזר עלינו מהשמיים להיות מטרה לפורענות, לדיכאון (דיכוי) ושעבוד? האם אין לנו הזכות להיות אזרחי מדינת ישראל, ואין אנו אזרחים? האם אין לנו הזכות להיות לפחות בין פשוטי האדם, הזוכים למינימום של כבוד? האם אין אנו אנושיים בכלל? ואולי זה כך במדינה יהודית! הרי אין אנו ערבים במובן המילה! אין אנו אלא עדה נוצרית ששועבדנו בידי הערבים בזמנם, וכל הזמן ציפינו לקומה של מדינת ישראל אשר קיוונו שבזכותה ניגאל מהדיכוי, ונזכה ליחס שווה כאל בן-אדם! הרי היהודים בעצמם, אותו העם המדכא אותנו עתה, עבר משטר זה והרגישו בגופו (טקסט חסר)! האם היהודים שכחו את רדיפות בני עמם בארצות האנטישמיות? האם שכחו את שמד המונייהם בידי הנאצים? הרי רק אתמול השתחררו מידי השלטון המדכא של הבריטים! ואולי ברצונם של היהודים ללכת באותה (דרך) של היטלר-הנאצי, ולהקים את מדינת ישראל על תושבים בני הדת היהודית בלבד? יגידו נא את זאת, וברחנו על נפשנו לפני השמד!

ואלה הם דבריו של הרופא מק"ח (מקופת חולים) שכביכול טיפל בפצועים. נקראתי לכפר ג'יש (גוש חלב) לטפל באישה חולה והנה לחימהוני לאחר שגמרתי את הטיפול באישה, נתבקשתי ע"י (על ידי) אנשי הכפר להגיש עזרה למספר פצועים. נפתעתי (הופתעתי) מאוד בראותי את הפצועים נפוחי רגלים ידיים ופנים. כמה מבניהם עם שטף דם בכל חלקי גופם. והיה אחד שהיה לו שטף דם בעין. כ"כ (כמו כן) היה אחד שקיבל זעזוע-מוח. מצאתי לנחוץ ששניים מבין הפצועים צריכים לקבל טיפול בבית-חולים. כ"כ (כמו כן) השאר צריכים (טקסט חסר) לבדיקת 'דנטגן'. וכשאנשי הכפר התמרמו לפני על שאין בידם הרשות להוביל את (ה)פצועים (טקסט חסר) שהוא מוסד רפואי, ניגשתי בעצמי אל הקצין שניצח על הפעולה וביקשתי שיאפשר את שליחתם של הפצועים לבית חולים! ולאחר דיון ממושך הקצין הסכים שיש באפשרותי לאשר שליחת פצועים או חולים לחוץ (מחוץ) לכפר, אך ורק במקרה של סכנת-נפש!

מגן אצבעות

ב- 29.10.50 בשעה 11.30 בלילה, דפקו בדלת ואמרתי "מי זה?" אמרו: פתח, אנו חיילים. כשפתחתי נכנסו שני חיילים לביתי והאחרים נשארו מחוץ לבית. לא היה אתם מוכתר או מישהו אחר מהכפר. כשנכנסו החלה המשפחה לבכות ולצעוק. אמרו לי החיילים התלבש ובוא אחרינו. קם והחלבש ולא ידע לאן הוא הולך. החיילים אמרו למשפחה לא לצאת מפתח הבית והיוצא יירה. המשפחה נשארה בתוך הבית. אחרי כן יצא האיש מן הבית וראיתי אתם את וינטאניס אל-עיד. אחרי-כך ירדנו לשחנת הקמח וראינו שם את החיילים ואת אןסעד סלים ג'ובראן. היינו שלושה והלכנו עם החיילים למקום מושב המושל הצבאי. נכנסתי לבדי בלויית החיילים ושניהם ואתם חייל נשארו בחוץ. כשנכנסתי פנימה אמרו לי: "דברן". אמרתי: על מה אדבר? החלו החיילים להכותני. התחלתי להתחנן בפניהם בשם אלהים והנביאים. המושל והחיילים קיללו את אלהים והנביאים. אחרי זה לקח המושל הצבאי את אקדוחו ואמר: איני רוצה לירות בך; אך המושל ועוזריו זרקוני על האדמה. הרימו את רגלי ואחד החיילים החל להכותני על כפות רגלי. אחרי זה אבדתי את ההכרה. אחרי חצי שעה התעוררתי ומצאתי עצמי מחוץ לאותו מקום. אחרי כן החזירו אותי לאותו מקום והחלו להכותני על החזה ובסוף אמרתי: למה תכוני? אני מעדיף למות ולא להישאר בישראל בעוול זה. אמר המושל הצבאי: זבל כמוך נמצא בישראל ומה בה. אחרי כך אמר: פתח ידיך והחלו להכות על ידי במקל שעביו כשלושה אינשש, עד שידי התנפחו מעוצם המכות. אחרי זה החל עוזר המושל בעיסוי ידי שלא יכלו להיקפץ. אחרי כן הוציאוני והוכנס אחד מחברי ועשו בו כשם שעשו בי. אחרי כן הוכנס השלישי ועשו בו כן. אחרי כן הביאו אותנו החיילים הביתה, כשאינן ביכולתנו ללכת והם מכים בנו בכתות הרובים, עד שהגיע כל אחד מאתנו לביתו.

מפי חנא יעקוב ג'רסי

עדות זו היא חלק מן התיעוד המובא בעמודים קודמים על שאירע בכפר ג'יש (גוש חלב) באוקטובר 1950. העדות מצטרפת לשורה של עדויות אחרות על שגרת חייהם של נתיני הממשל הצבאי, והיא מחייבת את הקורא לפקפק בתוקף דבריו של מושל צבאי דרום יהושע ורבין, שטען בעדותו בפני ועדת רטנר כי "הממשל הצבאי יותר מדי ליברלי ועדין. אין לדבר כלל על אכזריות, כי זה דבר שאין לו שחר, אלא עלילה שאין לה על מה להתבסס בשום מקרה". בעדותו בפני אותה ועדה מסר מישאל שחם, ראש ענף ממשל צבאי, כי הממשל "אינו חמור", כדבריו, ואף "מהווה גורם לחינוך לאזרחות טובה". ואולם, מי הסמיך את הממשל לחנך את אזרחי המדינה הפלסטינים? ומהו תוכנו של אותו "חינוך"? מן התיעוד ההיסטורי עולה שהממשל הצבאי הכפיף את נתיניו למשטר של אלימות ושררה שנכחו בו דרך קבע.

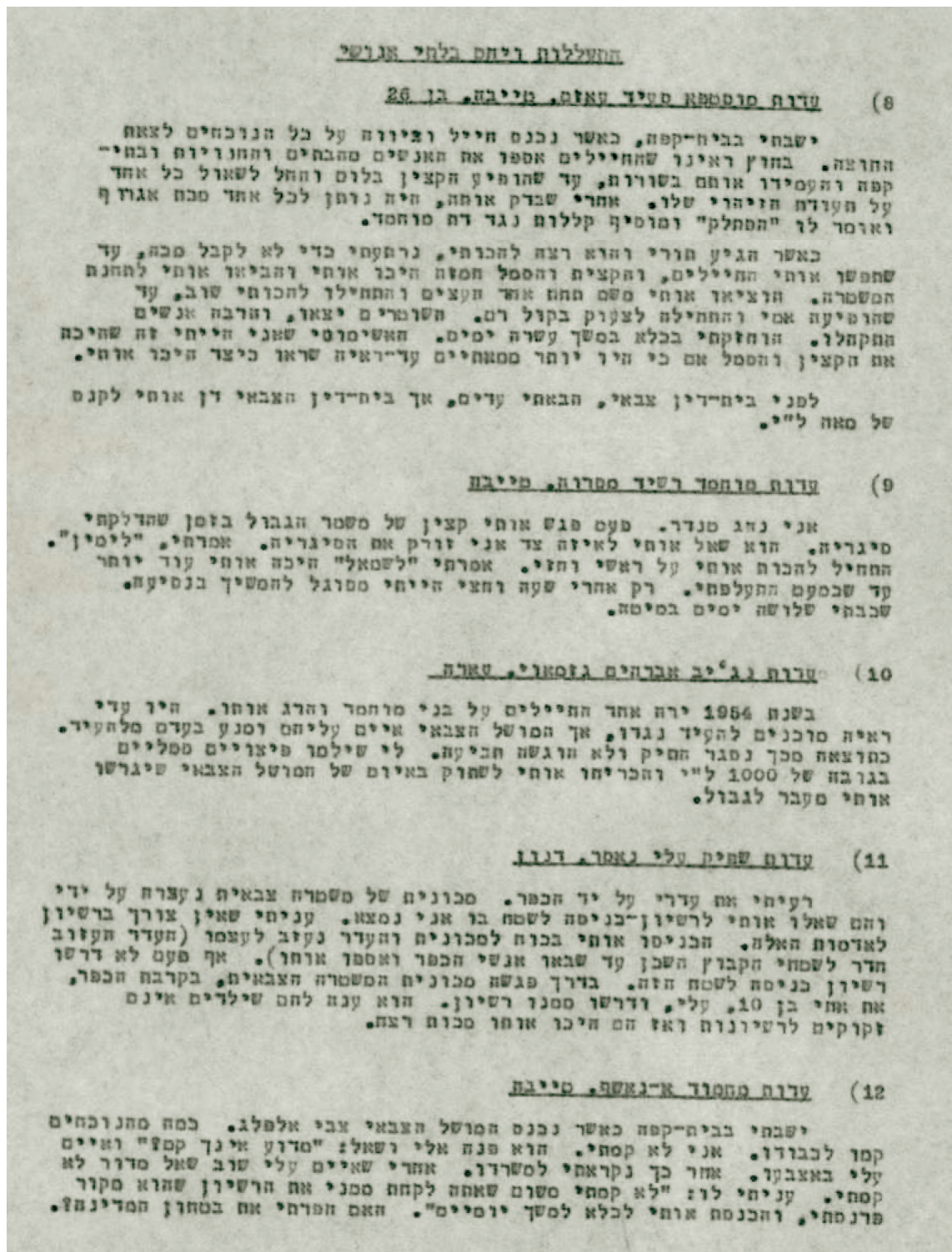
עדות

29.10.1950

דברים מפיו של חנא יעקוב ג'רסי
(רשם: אברהם בן-שלום)

תיק ארכיון יד יערי
9.10-95 (3)

1 מתוך 1

קטעי העדויות המובאים כאן הוגשו לוועדת רוזן באוקטובר 1958, כחלק ממסמך ארוך שהוכן על ידי האיגוד היהודי-ערבי למען השלום ושוויון זכויות. קריאת העדויות הקצרצרות מצמררת, ומלמדת משהו על היום-יום של האזרחים הפלסטינים באזורי הממשל הצבאי. חוויית ההשפלה והדיכוי נוכחת בכל אחת ואחת מהעדויות: נציגי ממשל המאיימים על עדים; הפעלת אלימות נגד אזרחים, בהם ילדים, ללא כל סיבה; מושל הדורש שיכבדו אותו ויקומו לקראתו בשעה שהוא נכנס לבית קפה בכפר; חיילים המשתעשעים להנאתם בהנחת כלי נשקם על כתפו של תושב פלסטיני בכדי להפחידו; חיילים המונעים ממוסלמים להתפלל; הרס סחורה של אזרח ללא כל סיבה; הטלת עונשים בלתי סבירים; התייחסות לאזרחים כ"זבובים"; ועוד. כל אלה הם חלק בלתי נפרד מהממשל הצבאי ופעולתו.

התעללות ויתום בלתי אנושי

אוקטובר 1958

האיגוד היהודי-ערבי למען השלום ושוויון זכויות

תיק ארכיון המדינה גל-1/3902

13 עדות סוליסמן תאלר יוניס, עארת

ביום 26.6.52, היום השני של חג הקרבן המוסלמי, הרגו חיילי הממשל הצבאי באסאע היום ובמחזורי שני חושבי הכפר ופצעו ילד וזקן ושלושה צעירים כשהיו בדרך כדי להימגש עם קרוביהם כנהוג בהג. (העלת המורגמו: פרשה זו נידונה בכנסת ושר המבחון הודיע שהיה כאן "שיקול מוסקע" סאד המפקד של הכוח).

14 עדות דואב ג'בר חביב אללה, עין סאתל

בשעה שהחלכתי בהר בקרבה הכפר כדי לחפש חסור שברה, קראו אותי חיילים. הם הכניסו אותי לחושא עזובה ושכרו עלי כשרוביהם מכוונים אלי. הם האשימו אותי בהברחה ותיפשו אצלי אך לא מצאו אצלי שום דבר וגם לא כסף. הם הובילו אותי בכיוון לכפר כסאל. בדרך כיוון אחד סתם את רובהו אלי ורצה להרוג אותי אך חבריו מנעו בקדו. בדרך לנצרת פגשנו שני אנשים. ההיילים שמו את רוביהם על כתפי כאילו אני סחרס. אחרי-כך המשיכו להשתקע אחי. פעם ציווני ללכת סחר ופעם ללכת לאמ, אחרי שנמאס להם להשתקע אחי עזבוני לנפשי.

15 עדות מוחמד לבנאוי, בקת-אל-גרביה

אני איש דהי ונוהג להתפלל. באחד הימים, כשבאתי לחפילה, עמדו חיילים על יד עקר המסגד ועצרו אותנו והביאונו לחחנת המסטרנה. שוחררנו בהתערבות הסוקצה המקומית.

16 עדות מוחמד חסן חביב אללה, עין סאתל

בשבת, כששכבנו בבית, באו חיילים והיכו אותנו והאשימו אותנו שיש אצלנו סחורה סוברחה ולקחו סאתנו את רשיונותיהם ל-14 יום. בשעה החיפוש (אחרי הסכות) לא מצאו אצלנו שום סחורה סוברחה.

17 עדות חסו עבדולכרים ספרנה, סייבת

בשעה שנהגתי משאיה עם ארגזי עגבניות לשוק הירוקה בתל-אביב, עבר לפני עדר טרוח והייתי נאלץ לעצור. חיילים שנמסו אחרי במכונית אבאית ונאלצו אף הם לעצור, ירדו ממכוניתם והיכו אותי סכות רצח וזרקו את ארגזי העגבניות על הכביש.

18 עדות סחמוד סוסתפא דפוקי, סייבת

עסרתי במשרד המושל הצבאי יחד עם אחרים שאיכו אף הם לרשיונות. המושל יצא ואמר למשרת: "גרש את הזבובים מכאן יהיו אשר יהיו הסיבות לכך שהתאספו כאן". הכוונה היחה, כסובן, לאנשים.

19) עדות עבדולחסיז רשיד עמר. פייבה

ביום 19.4.58, נקראתי למושל הצבאי. נחנר לי לחכות שלוש שעות ואחרי-כך נחנר לי להיכנס יחד עם ראש המועצה ועוד שלושה ממקורבי הממשל. המושל החל לקלל אותי ולהשפיל אותי וקרא לי "אדם שפל, טלוללך, נבל", וזרים גליון של עתון "אל-מרסאד" בו פרסמתי מאמר בקודתי על פעולות המועצה. המושל עצר אותי חמש שעות ואיים עלי.

20) עדות פאיו משיד-א-נאשה. פייבה

אברתי את העדות הזוהי שלי ביום העצמאות. הודעתי על כך למשרת. נקראתי אל עוזר המושל הצבאי. אמרתי לו שתעודת הזהוי הינה בארנקי וכנראה שכיים גנב אותה. הוא אמר לי "כיצד יחכן שכיים יגנוב אצל כיים כסוך?". השפיל אותי וקילל אותי ואמר לי שאסור לי לעזוב את הכפר בכלל.

21) עדות כ' אלד פליסאן אל-עאבד. נארה

ביום 18.5.58, באו שוטרים בשעה 2.30 בלילה לביתי והדבילו אותי לחתונה המשרתה. שם לקחו ממני את רשיוני ואמרו שאני מואשם בהפרת בתחון המדינה ועלי להתייצב במשרתה כל בוקר בשעה 5 למשך שלושה חודשים, ושאמור לי לאת סהבית אחרי 7 בערב.

הייתי בטוח שלא עשייתי דבר נגד בתחון המדינה. פניתי לאיש הבקי בעניינים מסוג זה, והתברר שאכזונה הינה לאדם שסמו כ' אלד פליסאן אל-עודה. ושוא נעצר בגלל הדמיון בשם.

22) עדות עלי סאלח עבאס. כפר קנה

קבלתי בשעתו תעודת זהוי צבאית, אך לא נרשם בה שמו של בני שהיה אז בן 15 חודשים. במשך שנתיים שלחתי 21 בקשות בדואר רשום למושל הצבאי ולא קבלתי כל תשובה. פניתי למשרד המושל ומשם שלחו אותי למשרד חברי אות. ומשרד חבריאות היפנה אותי בחזרה לממשל הצבאי. רק אחרי פניות שנמשכו שנתיים חודשיים לרשום את בני.

23) עדות עבדולחסיז אבו עיסה. פייבה

מאז יוחר סתמש שנים אני מחוסר עבודה. הצעתי כמה בקשות למשרד החנוך ולמשרדים אחרים אך לשוא אם כי יש לי תעודת בגרות ולמדתי שנתיים ספטיים. בכל מקרה התערב ש.ב.ה. התערב הממשל הצבאי והיחנה עלי לשהף פעולה עם הממשל בתנאי להשגת משרה. לכן נשאיתי מחוסר עבודה.

24) עדות חופית סחמוד בשיר. סופסופ

ביום 15.5.58, נאמרתי ע"י משרתה פעולה בשעה שמכרתי הציר. הם סענו שהתאיר גנוב. הוחזקתי 12 יום במעצר בלי תקירה. הוכחתי שקניתי את התציר אצל סוחר ידוע והסוחר העיד לטובתי. אך התציר טרם הוחזר לי (31.5.58).